

Delphi

Gränsen mellan tillstånds- och anmälningssplikt vid ändring av tillståndspliktig verksamhet; ny praxis från MÖD förtydligar rättsläget

Elisabeth Werner / Partner / Advokat, **Caroline Appelberg** / Associate & **Caroline Hammar** / Associate

Gränsen mellan tillstånds- och anmälningsskyldighet vid ändring av tillståndsskyldig verksamhet; ny praxis från MÖD förtydligar rättsläget

Elisabeth Werner / Partner / Advokat, **Caroline Appelberg** / Associate & **Caroline Hammar** / Associate

Mark- och miljööverdomstolen ("MÖD") har i november och december meddelat två intressanta avgöranden avseende vad som utgör en tillståndsskyldig ändring av en verksamhet, respektive vad som ska prövas som en självständig anmälningsskyldig verksamhet.

Frågan om vilka ändringar som kan hanteras inom ramen för en anmälan, eller huruvida de behöver tillståndsprövas har varit föremål för ett flertal prövningar under de senaste åren. De grundläggande reglerna för hur verksamheter ska prövas följer av miljöbalken och miljöprövningsförfordningen (2013:251). Dessa bestämmelser har länge gett upphov till tolkningssvårigheter och därtill varit föremål för ett flertal utredningar. Senast frågan aktualiserades var i *Miljöprövningsutredningen*. I SOU 2022:33 föreslogs bl.a. ändringar i miljöprövningsförfordningen i syfte att tydliggöra var gränsen mellan tillstånds- och anmälningsskyldighet vid ändringar av tillståndsskyldiga verksamheter går.

De nya avgörandena från MÖD som båda berör ändringar av täktverksamhet förtydligar vanligt förekommande frågor som framöver kan bidra till en mer enhetlig tillämpning av regelverket.

Anmälan om ändring av verksamhet som avsåg ett område beläget utanför tillståndsgivet verksamhetsområde, MÖD:s avgörande den 28 november 2022 i mål nr M 570-19

Frågan i målet var om det fanns skäl att förbjuda en anmäld ändring av en tillståndsskyldig verksamhet, med hänsyn till att anmälan avsåg en ändring

som skulle lokaliseras utanför det tillståndsgivna verksamhetsområdet. Anmälan gällde ett upplag som varken var anmälningsskyldig eller tillståndsskyldig enligt miljöprövningsförfordningen.

Utbrutet material från den intilliggande befintliga tillståndsgivna täktverksamheten skulle läggas upp och lagras i upplaget. Materialet skulle köras från tärkten till upplaget och sedan fraktas bort med lastbil efterhand som avsättning fanns. Upplaget skulle finnas under en begränsad tid till dess att ytor inom täktverksamheten möjliggjorde att upplaget istället kunde rymmas inom verksamhetsområdet.

Bolaget som bedrev täktverksamheten hade anmält ovanstående som en ändring av verksamheten till länsstyrelsen som var tillsynsmyndighet. Länsstyrelsen förbjöd bolaget att bedriva verksamheten och förelade bolaget att bl.a. söka tillstånd. Bolaget överklagade länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen som avsåg överklagandet. Mark- och miljödomstolens dom överklagades av bolaget till MÖD.

MÖD tog inledningsvis ställning till frågan om det var fråga om ändring av täktverksamheten. Domstolen fann, i likhet med underinstanserna, att upplaget hade ett sådant samband med den befintliga täktverksamheten att den fick anses utgöra en del av samma verksamhet.

MÖD övergick sedan till att redogöra för tillståndets omfattning enligt täktverksamhetens tillstånd. Domstolen konstaterade att verksamhetsområdet var preciserat i det gällande tillståndet för tärkten. MÖD bedömde att tillståndets geografiska omfattning tydligt hade avgränsats

genom tillståndsmeningen. Det nu aktuella upplaget var däremot beläget utanför tillståndsgivet område inom vilket täktverksamheten fick bedrivas. Eftersom den anmälda upplagsverksamheten därmed inte kunde anses omfattas av det gällande täkttillståndet krävdes att tillståndet ändrades. MÖD konstaterade att en ändring av ett tillstånd som innebär att verksamhetsområdet utökas, inte kan ske inom ramen för en anmälan utan kräver tillstånd.

Anmälan om ny självständig verksamhet inom tillståndsgivet verksamhetsområde, MÖD:s avgörande den 1 december 2022 i mål nr M 1472-22

Det är vanligt förekommande att olika miljöfarliga verksamheter samlokaliseras. För täktverksamheter är det till exempel vanligt förekommande med betong- och/eller asfaltstillverkning som bedrivs parallellt med täktverksamheten inom samma verksamhetsområde. I ovan nämnda fall var det just fråga om asfaltstillverkning på en plats där även täktverksamhet bedrevs.

Till skillnad från täktverksamhet som i huvudsak är tillståndsskyldig är asfaltstillverkning endast anmälningsskyldig. I målet hade en annan verksamhetsutövare än den som bedrev täktverksamheten till den kommunala miljönämnden ingivet en anmälan om att få bedriva asfaltstillverkning inom tärktens verksamhetsområde. Den kommunala nämnden hade inget att erinra mot anmälan och föreskrev försiktighetsmått. Beslutet överklagades av närboende till länsstyrelsen. Länsstyrelsen upphävde nämndens beslut varvid bolaget överklagade länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

Mark- och miljödomstolen avsåg överklagandet eftersom domstolen ansåg att asfalttillverkningen skulle bedömas som en ändring av den befintliga täktverksamheten då den skulle bedrivas inom verksamhetsområdet för tärkten samt borde leda till att efterbehandlingen för tärkten försvårades. Därutöver skulle asfalttillverkningen ha sådan omgivningspåverkan att olägenheter kunde uppstå från den samlade verksamheten. Asfalttillverkningen skulle därtill anses vara en tillståndsskyldig ändring enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 miljöprövningsförfordningen eftersom domstolen bedömde att ändringen innebar att det kunde

uppkomma en olägenhet av betydelse för människors hälsa eller för miljön.

Bolaget överklagade mark- och miljödomstolens dom till MÖD som inledde domskälen med att konstatera att det var fråga om två olika verksamhetsutövare och att det inte var tillståndshavaren för den befintliga täktverksamheten som hade anmält asfalttillverkning eller avsåg att bedriva asfaltproduktion.

Mot den bakgrunden fann MÖD att den anmälda verksamheten inte kunde prövas som en ändring av den befintliga täktverksamheten enligt 1 kap. 4 § första stycket 2 miljöprövningsförfordningen. Prövningen av om verksamheten kunde bedrivas på platsen fick i stället göras med utgångspunkt i de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken.

Domstolen konstaterade att asfalttillverkningen i och för sig ska bedrivas inom tärktområdet och delvis med material från tärkten. Därefter lade domstolen vikt vid att nämnden uppgett att det inte försvårar tillsynen av verksamheterna eller framtida efterbehandling av området. Vad gäller omgivningspåverkan gjorde domstolen bedömningen att det kan uppkomma kumulativa effekter samt att det är vanligt förekommande vid närliggande verksamheter som har sådana samband samt att ett sådant samband normalt sett inte är starkare än att det är möjligt att reglera dessa frågor separat.

Mot bakgrund av ovanstående saknades det förutsättningar att förbjuda

verksamheten med hänvisning till att den skulle tillståndsprövas inom ramen för en annan

verksamhetsutövares verksamhet. Eftersom underinstanserna inte hade prövat om olägenheterna i kombination med föreskrivna försiktighetsmått kunde godtas återförvisade MÖD ärendet till länsstyrelsen för fortsatt behandling.

Reflektioner

Det framgår inte klart av bestämmelserna i miljöprövningsförfordningen att tillståndsmeningen och de särskilda villkor som föreskrivs i tillståndet utgör gränsen för vilka ändringar som kan genomföras genom en

anmälan till tillsynsmyndigheten. MÖD:s praxis får dock anses tydlig på så sätt att ändringar av en verksamhet som genomförs utanför verksamhetsområdet kräver tillstånd. Mot bakgrund av det oklara rättsläge som länge funnits är avgörandet om upplaget ett välkommet förtydligande av rättsläget, oaktat att miljönyttan kan ifrågasättas när en ändring av nu aktuellt slag kräver tillstånd.

Vad gäller anmälningspliktiga verksamheter som bedrivs inom en tillståndspliktig verksamhetsområde innebär MÖD:s avgörande ett välkommet förtydligande avseende samlokaliserade verksamheter, som genom samlokalisering leder till mindre omgivningspåverkan genom till exempel mindre transporter och att inte redan oexploaterad mark tas i anspråk för miljöfarlig verksamhet.

Kontakt:

Elisabeth Werner / Partner / Advokat

+46 (0) 767 72 00 96

elisabeth.werner@delphi.se

Caroline Appelberg / Associate

+46 (0) 767 72 00 94

caroline.appelberg@delphi.se

Caroline Hammar / Associate

+46 (0) 767 72 00 79

caroline.hammar@delphi.se